

PELASTAKAA LASTEN LAUSUNTO KUVAOHJELMALAKIIN LIITTYVÄSTÄ SELVITYKSESTÄ LAUSUNTOPALVELUSSA

20.1.2021

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua kuvaohjelmalain nykytilaa ja uudistustarpeita koskevasta selvityksestä. Pelastakaa Lapset tarkastelee selvitystä ja kuvaohjelmalakia ensisijaisesti lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Selvitys on hyvin laadittu ja huomioi riittävällä tavalla kuvaohjelmalain ihmis- ja perusoikeudellisen perustan, mukaan lukien lapsen oikeudet. Seuraavassa joitakin havaintoja täydentämään selvityksessä esiin nostettuja näkökulmia.

- 1 Kuvaohjelmien säätelyn oikeusperustassa tulisi huomioida lapsen oikeuksien komitean vuoden 2021 alkupuolella julkaistava yleiskommentti lapsen oikeuksista digiympäristöissä sekä Euroopan neuvoston vuonna 2018 julkaisemat ohjeet jäsenvaltioille koskien lapsen oikeuksia digitaalisissa ympäristöissä.
- 2 Videojakoalustat (mm. Youtube, TikTok, Instagram) ovat erittäin suosittuja lasten keskuudessa ja niissä liikkuu runsaasti lapsille haitallista aineistoa. Aineistoa katsotaan pääasiassa mobiililaitteilla, jolloin vanhempien on vaikea toteuttaa suojeluelvoitettaan. Tällöin korostuu valtion ja yritysten rooli, mutta yrityksetkään eivät ponnistelustaan huolimatta pysty poistamaan kaikkea haitallista sisältöä (esim. Youtubeen ladataan joka minuutti 60 tunnin edestä sisältöä).

AVMS-direktiiviin nojalla Suomen valtio ei voi toteuttaa lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista suojeluelvoitettaan (videojakoalustapalveluja säädellään niissä maissa, joissa niiden pääkonttori on, monella Irlannissa).

Videojakoalustojen tärkeys ja niiden säätelyyn liittyvät haasteet on huomioitava lainsäädäntöä tehtäessä ja hallintotoiminnassa (esim. Suomen tulee edistää kv-yhteistyötä, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat vaikuttaa alustapalveluiden kotivaltioissa tehtävään säätelyyn).

- 3 Suunniteltaessa tasapainottavia toimia sananvapauden ja suojeluelvoitteen välillä tulee lapsen edun ensisijaisuuden olla johtava periaate. Valtion tulee lasten kokemia haittoja minimoidakseen vaatia videojakopalveluita tarjoavilta yrityksiltä parempaa turvallisuutta, sanktioida riittävän voimakkaasti lasten turvallisuutta haittaavan, seksuaaliväkivaltaa todistavan ja vihapuhetta sisältävän aineiston levittämiseen liittyvät laiminlyönnit ja kannustaa aktiivisesti yrityksiä turvallisuutta edistävien ratkaisujen ja alan itsesäätelyn kehittämiseen.
- 4 AVMS-direktiivin mukaan alustapalveluilla ei ole vastuuta käyttäjien lähettämästä sisällöstä, pois lukien vihapuhetta, terroristista, lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa tai lapsille muuten haitallista sisältöä sisältävä aineisto. AVMS-direktiivin implementoinnissa alustapalveluille tulee osoittaa vastuu rajoitetun audiovisuaalisen sisällön lisäksi myös videojakoalustoilla videoihin välittömästi liittyvä tekstimateriaali (esim. Youtube-kommentit), jotka voivat sisältää edellä mainittuja, rajoitettuja sisältöjä.

Antti Järventaus

Kehittämispäällikkö

Digitaalinen hyvinvointi ja lapsen oikeudet

Pelastakaa Lapset ry